

RISØR KOMMUNE

TIDLIG INNSATS I LÆRENDE FELLESSKAPER 0-6 ÅR (TILF)

2015 - 2019

En god barndom varer hele livet

VEDTATT AV RISØR BYSTYRE 04.12.2014, POLITISK SAK141/2014, ARKIVSAK 2014/1941

Vi skal vokse

- gjennom kunnskap, regional utvikling og attraktivitet

INNHOOLD

1) Vedtak	3
2) Sammendrag og anbefaling	4
3) Innledning	5
3.1 Formål og hensikt med planen	6
3.2 Planprosessen	6
4) Nasjonale og regionale føringer	7
4.1 Nasjonale føringer	7
4.2 Regionale føringer.....	7
4.3 kommuneplanen	8
5) Målsettinger, tidlig innsats i barnehager	9
5.1 Hovedmål	9
5.2 Delmål	9
6) Tiltaksplan	10
7) Økonomi	12
8) Gjennomføring - årshjul	13
9) Organisering i barnehager	14

1) Vedtak

Saksprotokoll i Bystyret - 04.12.2014

Komiteen for barnehage, skole og voksenopplæring sin innstilling for øvrig ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Plan for *Tidlig innsats i lærende fellesskaper 0 – 6 år 2015 – 2019* vedtas.

2) Sammendrag og anbefaling

I Risør kommunes handlingsprogram og økonomiplan for perioden 2012-2015 forpliktet rådmannen seg til å innføre Kvello modellen i kommunens barnehager og LP modellen i kommunens skoler. Kvello er en modell for tverrfaglig- og tidlig innsats for barn i barnehage. Ved bruk av anerkjente metoder som bygger på relevant forskning vil vi kunne sikre at barn i Risør får et helhetlig tilbud i barnehagealder.

Kvello modellen er en kompetanseutviklingsmodell. Det vil si at aktørene representert ved tjenestene Pedagogisk Psykologisk rådgivningstjeneste (PPt), helsestasjon, fysioterapeut, spesialpedagoger, barnevern, habiliteringstjenesten og barnehagefaglig personell drøfter observasjoner sett i lys av deres fag og erfaringer. Modellen forutsetter et kunnskapsgrunnlag om tidlig innsats. Kunnskapsgrunnlaget omhandler blant annet teorier om beskyttelse- og risikofaktorer, atferdsvansker, symptomer og tilknytningsteori. Modellen er bygd opp med en styrende struktur, som setter føringer for observasjoner, drøftinger, tiltak og oppfølging av iverksatte tiltak.

Kvello setter tradisjonell innsats opp mot tidlig innsats ved at tradisjonell innsats er henvisningsbasert med symptomfokus. Utredningen videre baserer seg på de symptomer som kommer til uttrykk. Med en topp på antall henvisninger når barnet er mellom 8-12 år. Tidlig innsats baserer seg i stedet på å oppsøke barna, oppdage og dermed kunne gi lavterskel tilbud. Kvello sier at gode samarbeidsmodeller gir bedre resultater, når flere deler bekymringen, handler man mer målrettet.

Etter utprøving av Kvello modellen i barnehagene i Risør fra 2012 – 2014 konkluderer alle involverte kommunale tjenester og private barnehager, sammen med foreldregruppen, at man ønsker å bruke denne typen systematisk arbeid inn i barnehagen. De involverte mener Kvello modellen har vært et viktig forebyggende tiltak, som har gitt ansatte økt kompetanse og styrket den tverrfaglige samhandlingen. Modellen skaper samarbeid og relasjoner på tvers av tjenestene.

Det er avgjørende for å få et godt resultat i implementering at vi gjør individuelle tilpassinger i henhold til resultatet av evalueringen gjort etter prosjektperioden. I den forbindelse vil betegnelsen *Tidlig innsats i lærende fellesskaper, forkortet TILF*, være en beskrivende betegnelse. *TILF* vil bli brukt videre i teksten.

3) Innledning

Barnehagen skal ivareta barn og foreldres behov for et pedagogisk tilbud som gir barna mulighet for utvikling, lek, læring og danning. Tidlig innsats handler om å optimalisere barnets oppvekstvilkår, med sikte på å utvikle robust psykisk helse og å forebygge skjevutvikling. Barn med behov for utviklingsstøtte skal få hjelp så tidlig som mulig. Kommunen skal fremstå som en instans i møte med familier som har barn i førskolealder. Barnehagene skal i samarbeid med PPT, helsestasjon, barnevern, spesialpedagoger, habiliteringstjenesten og fysioterapeut gi barn og deres familier adekvat hjelp så tidlig som mulig. Kvello modellen skal samtidig hjelpe barnehagen med å arbeide systematisk. Dette vil gi barnehagene økt kompetanse for å kunne igangsette utviklingsstøttene tiltak for barn.

Læringsmulighetene bygger på de ferdigheter og erfaringer vi har tilegnet oss tidligere i livet. Kompetansebygging er hovednøkkelen i arbeidet med å hjelpe og støtte barn som viser utfordrende atferd. Økt kompetanse vil kunne gi bedre forståelse og en ny tilnærming til det som skjer rundt barna.

I tett samarbeid med hjemmet vil vi kunne oppnå en ytterligere kompetanseøkning hos foresatte som vil komme barna og deres livsutfoldelse til gode.

Observasjoner blir sett i sammenheng med risiko- og beskyttelsesfaktorer omkring barnet for og prediktere risikogrupper. Den etterfølgende intervensjonen er spissende, ikke allmenn, med ønske om effektive tiltak i førskolealder og normalisere innsatsen i skolealder.

Nesten hvert femte barn i Norge har psykiske vansker. Fanges barna opp som to- til fireåringer, kan de få hjelp før de utvikler alvorlige lidelser. Mange barn i gråsonen oppdages ikke tidlig nok. Øyvind Kvello mener at helsestasjoner og barnehager er de beste steder å nå disse barna. (uttalelse av Øyvind Kvello – kurs med FMAA).

Målet er å få et tett samarbeid mellom foreldre, barnehage/skole og hjelpeapparatet før utvikling av vansker/lidelser hos barnet utvikles, samt å styrke de ansattes kompetanse og tverrfaglige samarbeid. Vi må utvikle en kultur for kontinuerlig utvikling og være en tydelig lærende organisasjon.

3.1 FORMÅL OG HENSIKT MED PLANEN

TILF har som formål å kvalitetssikre barnehagetilbudet for å kunne iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt. Metoden tar sikte på hvert enkelt barns rett til et tilpasset tilbud. *TILF* vil i tillegg sikre at barnehagen som en lærende organisasjon.

St. meld 41 slår fast at barnehagen skal bidra til å gi et godt grunnlag for livslang læring, har et spesielt ansvar for å oppdage barn med særskilte behov og å forebygge vansker.

Barnehagen er en av de viktigste forebyggende og sosialt utjevnerende arenaer for barn i førskolealder

Metoden krever samarbeid på tvers i kommunen. Vi må forplikte aktuelle tjenester til kompetanseutvikling om tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.

Hensikten med planen er å sikre gjennomføring av *Tidlig innsats i lærende fellesskaper (TILF)* i kommunale og private barnehager i Risør kommune.

Tidlig innsats i lærende fellesskaper hovedprinsipper vil være:

- God individuell tilrettelegging for barn i barnehagen
- Tidlig identifisere av fysiske, psykiske, kognitive eller sosiale vansker hos barn i aldersgruppen 0-6 år
- Tilrettelegge for og tilby tidlig og adekvat oppfølging av barn og deres familie
- Kvalitetssikre barnehagens arbeid med barna
- Bedre tverrfaglig samarbeid samt sikre at barnehagens fagkompetanse ble brukt optimalt
- Være en lærende organisasjon

3.2 PLANPROSESSEN

1. Kvello modellen ble planlagt som prosjekt høsten 2012 (prosjektplan godkjent av rådmannen 15.10. 2012)
2. Trollstua barnehage gjennomførte modellen som pilotbarnehage i desember 2012
3. Resterende barnehager gjennomførte modellen 2013 og 2014
4. Evaluering av modellen ble gjennomført våren 2014, Evalueringen inkluderte alle tjenester og brukergruppen (foreldrene)
5. Konklusjon og rapport ble levert styringsgruppen oktober 2014
6. Plan for bruk av Kvello modellen i barnehager sendt til høring i de kommunale tjenestene og barnehagene i oktober 2014 med frist for uttalelser 1. november 2014
7. Orientering for komiteene barnehage, grunnskoler og voksenopplæring og helse og omsorgskomiteen november 2014
8. Plan for *Tidlig Innsats i Lærende Fellesskaper (TILF)* vedtatt i bystyret november 2014

4) Nasjonale og regionale føringer

4.1 NASJONALE FØRINGER

I barnehagelovens § 2, tredje ledd står det:

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn.....

I merknadene til § 2, tredje ledd står det videre:

Barnehagen har plikt til å støtte og ta hensyn til det enkelte barnet. Slik individuell tilpasning er nødvendig i en virksomhet som verdsetter barndommens egenverdi og hvor alle barn skal kunne nyttiggjøre seg det tilbudet som gis.

I barnehageloven § 2, sjette ledd står det:

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

I merknadene til § 2, sjette ledd står det videre:

...Barnehagen skal være et sted som bidrar til at barn kan erverve kunnskaper om positive holdninger til helsemessige gode vaner....

Det er et nasjonalt mål å sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager og styrke læring i barnehagen. I dag går om lag 280.000 barn i barnehagen, tilsvarende 89 prosent av alle 1–5 åringer. 97 prosent av alle barn har gått i barnehage før de begynner på skolen.

Barnehagen skal bidra på en rekke områder i barns utvikling:

- Barn skal ha det godt i hverdagen og gi dem grunnlag for livslang læring og aktiv deltakelse i samfunnet
- Sikre gode samhandlingsprosesser hvor begreper som omsorg, lek, læring og danning er sentrale
- Bidra til utvikling av sosial og språklig kompetanse og læring innen sju definerte fagområder: Kommunikasjon, språk og tekst; Kropp, bevegelse og helse; Kunst, kultur og kreativitet; Natur, miljø og teknikk; Etikk, religion og filosofi; Nærmiljø og samfunn; Antall, rom og form

I en del av den norske mor/barn studiet undersøkes treåringers språkutvikling. Barn som går i barnehage sammenlignes med barn som ikke går i barnehage. Resultatene viser at uansett utdanningsnivå, inntekt og morsmål er andelen barn med forsinket språk mindre, og andelen som snakker i lange, sammensatte setninger større, dersom barna går i barnehage.

4.2 REGIONALE FØRINGER

Levekårsstatistikken i fylket, med blant annet mange unge uføre, unge sosialhjelpsmottakere, fattigdomsproblematikk og dårlig score på både grunnskolepoeng og nasjonale prøver, var medvirkende årsaker til at Fylkesmannen i Aust Agder la tydelige føringer for bruk av Kvello modellen i kommunene.

4.3 KOMMUNEPLANEN

Jamfør kommuneplanens punkt 6.5:

- *Ha et godt og kostnadseffektivt barnehage- og skoletilbud på alle ferdighetsnivåer*
- *Utvikle samarbeidet mellom barnehage, grunnskole, videregående opplæring, voksenopplæring, høyere utdanning og arbeidsliv*
- *Styrke folkehelsearbeidet på alle arenaer for barn og unge*
- *Tidlig identifisere barn med spesielle behov, styrke mestringsevne og motvirke problemutvikling*
- *Engasjere hele kommunen i folkehelsearbeid og forebygging, med spesielt fokus på barn og unges levekår*

Jamfør kommuneplanens punkt 7.1:

Det er et nasjonalt mål å sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager og styrke læring i barnehagen. Barnehagen skal bidra til at barna har det godt i hverdagen og gi dem et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltakelse i samfunnet. Barnehagen skal bidra til utvikling av sosial og språklig kompetanse og læring innen sju definerte fagområder: Kommunikasjon, språk og tekst; Kropp, bevegelse og helse; Kunst, kultur og kreativitet; Natur, miljø og teknikk; Etikk, religion og filosofi; Nærmiljø og samfunn; Antall, rom og form.

5) Målsettinger, tidlig innsats i barnehager

5.1 HOVEDMÅL

Hovedmålet med tidlig innsats er å jobbe systematisk på individ- og systemnivå i barnehager, for å sikre et godt tilrettelagt barnehagetilbud. Vi skal tilby bistand basert på tverrfaglig vurdering, i en tidlig fase av utvikling av vansker.

Ved bruk av egne og andres forskningsbaserte kunnskap oppnås ny innsikt og kompetanse vedrørende det praktiske arbeidet med læringsmiljøet. Det er viktig å sikre individuell og kollektiv læring. Det må være kollektive prosesser som gir felles forståelse. Barnehage og grunnskole må ha en felles kunnskapsbase og man må kunne utforske hverandres praksis.

- Alle barnehager bruker *TILF* systematisk
- Alle barn som blir identifisert får tilfredsstillende tidlig hjelp
- Alle kommunale tjenester involvert i modellen prioriterer tid til oppgaven
- Alle kommunale tjenester forholder seg til forskningsbaserte teorier og utprøvde modeller i sitt arbeid med *TILF*

5.2 DELMÅL

Kompetanse utvikling:

- Ansatte i barnehagene kjenner metodikken for tidlig innsats, har kunnskaper om det systematiske arbeidet og kjennskap til Kvello sine teorier
- Ansatte i barnevernet, PPT, helsestasjonen, habiliteringstjenesten og spesialpedagogene er skolert i metodikken for tidlig innsats og Kvellos teorier
- Assistenten (fagarbeidere og ufaglærte) tilbys kurs som kompetansehevings tiltak annet hvert år
- Nyansatte i kommunale tjenester, styrere og pedagoger skal skoleres i metodikk for tidlig innsats og de bakenforliggende teorier
- Økt tverrfaglig samarbeid og kunnskap om hverandres kompetanse og arbeidsmetoder
- Økt kompetanse i barnehagene – bedre vurdering av barns utvikling og ferdigheter, oppdage skjevutvikling
- Andre faggrupper bidrar med veiledning av barnehagepersonell om tilrettelegging
- Modellen sikrer pålagte arbeidsoppgaver for hjelpeapparatet, og bidrar til kompetanseøkning hos alle som arbeider med barn i førskolealder

Tidlig innsats:

- God individuell tilrettelegging for barn i barnehagen
- Barn og foreldre får tidlig og adekvat oppfølging uavhengig av foreldres evne til å oppsøke hjelpeapparatet
- En rutine for overgang barnehage/skole i forhold til *Tidlig felles innsats i barnehage* (Kvello modellen) og LP modellen (læringsmiljø og pedagogisk analyse) i skole etableres

6) Tiltaksplan

Tiltaksplanen er utformet etter evaluering gitt av alle involverte tjenesteytere i Kvello-prosjektet 2012 – 2014.

Risør kommune vil gjennomføre TILF i hver barnehage annet hvert år. Risør har 4 barnehager med 2 avdelinger og tre barnehager med 3 eller 4 avdelinger.

År 1: Barnehager med 2 avdelinger

År 2: Barnehager med 3 eller 4 avdelinger.

Før observasjoner i barnehager: (Koordinator)

- Forslag til plan for gjennomføringen
- Utarbeider konkret besøksplan i samarbeid med tjenestelederne
- Varsle barnehagene om gjennomføringsplan
- Varsle berørte tjenester om observasjon i barnehager
- Informerer foreldregruppen med brev og informasjonsmøte

Observasjoner - stormøte:

- Tilrettelegge observasjoner for maksimalt utbytte
 - Alle barn observeres, barn på eksisterende tiltak tilbys observasjon
 - Barnehagen kan bestille observasjoner
- Inkludere tiltaksgruppen i stormøtet
- Stormøtet fattet vedtak om tiltak

Etter observasjoner:

- Barn med forslag om tiltak:
 - Hver barnehage informerer foreldre om forslag til tiltak
 - Barnehage og tiltaksgruppe iverksetter og sikrer oppfølging av tiltak
- Barn uten tiltak
 - Barnehage gir informasjon til foreldre om gjennomført observasjon
- Koordinator fører statistikk på tiltak / antall observasjoner
- Koordinator fører statistikk på type tiltak, beskrevet som:
 1. Ingen grunn til bekymring
 2. Veiledning i regi av barnehagen
 3. Ytterligere observasjoner i barnehagen
 4. Behov for lavterskel tiltak fra annen tjeneste
 5. Behov for henvisning

Kompetanseutvikling:

- Kurs for assistenter arrangeres annet hvert år
 - Kursholdere er fortrinnsvis interne tjenesteytere fra ulike enheter
- Alle nyansatte barnehagelærere, styrere og ansatte i observasjonstjenestene får mulighet til kompetanseheving i teori og metodikk
- Det arrangeres årlig et utviklingsseminar for alle involverte tjenester
- Det legges opp til føringer for faglig oppdateringer på personalmøter for barnefaglig personalet i teori og metodikk

Utvikling av en lærende organisasjon:

- Observere barnehagen som organisasjon
- TILF forankres i rådmannens ledergruppe
- Årlig evaluering av TILF
 - Gjennomgang av statistikk
 - Gjennomgang av erfaringer med modellen
- Det utarbeides en rapport hvert år, som presenteres i komiteene, helse og omsorg og barnehage, skole og voksenopplæring
- Etter evaluering utarbeides årlige mål for videre arbeid

7) Økonomi

Det er den enkelte bidragsytende tjeneste som må omprioritere sine arbeidsoppgaver. Hver tjeneste har ett til to treffpunkt per avdeling i barnehager. Dersom man velger å gjennomføre metodikken i alle barnehager annet hvert år, vil dette utgjøre en innsats fra hver tjeneste på ca 50 timer per år, fordelt på alle i den enkelte tjeneste (F.eks. fem ansatte i PPt vil gi 10 timer per ansatt per år).

Iverksette tiltak vil koste ressurser i form av:

1. Barnehagen med egen innsats
2. Bidrag fra andre tjenester som helsestasjon eller fysioterapeut
3. Henvisning (PPt, barnevern)
4. Ekstra ressurser til barnehagene

Hensikten med TILF metodikken er innsats før alvorlig utvikling finner sted. Tiltakene skal være på et lavest mulig nivå i tjenestekjeden og dermed ha lavest mulig kostnader.

Barnehagene har tidligere mottatt allmenpedagogisk midler etter søknad til kommunen, nettopp for å tilrettelegge best mulig for barn i gråsonen og som ser ut til ikke å kunne nyttiggjøre seg barnehage tilbudet full ut. I en periode vil det kunne være behov for denne typen midler.

Kompetanseheving skal til enhver tid planlegges og iverksettes. Det er nødvendig med kontinuerlig vedlikehold av og heving av kunnskapsgrunnlaget for alle involverte parter.

Kurs for assistenter vil ha en kostnad på ca kr 50 000 annet hvert år.

For å koordinere arbeidet praktisk, iverksette kompetanseheving, sikre kjennskap til modellen og sikre god informasjonsflyt opprettes en 20 % stilling som koordinator. Stillingen er en omlegging av en eksisterende hjemmel under førskoletiltak.

8) Gjennomføring - årshjul

Aktivitet	Tidspunkt	Ansvar
Gjennomførings plan for årets barnehager godkjennes av tjenesteledere og styrere	Desember/ januar	Koordinator
Orienteringsmøter med barnehagen Brev til foresatte	Januar	Koordinator/enhetsleder /styrer
Detaljert gjennomføringsplan sendes barnehager	Januar /februar	Koordinator
Foreldremøte i regi av barnehagen	Februar og oktober	Koordinator/enhetsleder/styrer
Praktisk forberedelse før observasjoner i barnehagen	Februar og oktober	Styrer
Observasjoner	Mars/april oktober / november	Tverrfaglige tjenesteytere
Stormøte	Mars/april oktober/ november	Koordinator/tverrfaglige tjenesteytere og Tiltaksgruppen (spesialpedagoger og habiliteringstjenesten)
Tiltak og sikring av plan for oppfølging	April/mai november/ desember	Styrer/tiltaksgruppen /koordinator
Evaluerings- rapport - statistikk	Oktober og desember	Koordinator
Forberede neste års gjennomføring.	Desember	Koordinator

9) Organisering i barnehager

Det settes opp en representant fra hver tjeneste som har ansvaret for observasjonen.

Organisering av TILF i 2 avdelings barnehage

Dag	Tidspunkt	Avdeling	Tjeneste
Dag 1	07.15 -10.30	Avd 1	Barnevernet og PPt
		Avd 2	Helsesøster og Fysioterapeut
Dag 1	13.30- 16.30	Avd 1	Helsesøster og Fysioterapeut
		Avd 2	Barnevernet og PPt
Dag 2	08.30- 10.00	Avd 1	Stormøte Avd 1 - Styret ordstyrer.
	10.30- 12.00	Avd 2	Stormøte Avd 2 – Styret ordstyrer.

Organisering av TILF i 3 avdelings barnehage

Dag	Tidspunkt	Avdeling	Tjeneste
Dag 1	07.15 -10.30	Avd 1	Barnevernet og PPt
		Avd 2	Helsesøster og Barnevern
		Avd 3	Helsesøster og Fysioterapeut
Dag 1	13.30-16.30	Avd 1	Helsesøster og Barnevernet
		Avd 2	Helsesøster og Fysioterapeut
		Avd 3	Barnevernet og PPt
Dag 2	08.30- 10.00	Avd 1	Stormøte Avd 1
	10.30- 12.00	Avd 2	Stormøte Avd 2
	12.30- 14.00	Avd 3	Stormøte Avd 3

Organisering av TILF i 4 avdelings barnehage: Alternativ 1

Dag	Tidspunkt	Avdeling	Tjeneste
Dag 1	07.15-10.30	Avd 1	Barnevernet og PPt
		Avd 2	Helsesøster og Fysioterapeut
Dag 1	13.30-16.30	Avd 1	Helsesøster og Fysioterapeut
		Avd 2	Barnevernet og PPt
Dag 2	07.15- 10.30	Avd 3	Helsesøster og PPt
	08.30- 10.30	Avd 4	Fysioterapeut og Barnevern
	11.00- 13.00	Avd 1-2	Stormøte
Dag 2	13.30-16.30	Avd 3	Fysioterapeut og Barnevernet
		Avd 4	Helsesøster og PPt
Dag 3	08.30-10.30	Avd 3-4	Stormøte

Organisering av TILF i 4 avd barnehage: Alternativ 2

Dag	Tidspunkt	Avdeling	Tjeneste
Dag 1	07.15 -10.30	Avd 1	Barnevernet og PPt
		Avd 2	Helsesøster og Fysio
Dag 1	13.30-16.30	Avd 1	Helsesøster og Fysio
		Avd 2	Barnevernet og PPt
Dag 2	07.15- 10.30	Avd 3	Helsesøster og PPt
		Avd 4	Fysio og Barnevern
Dag 2	13.30-16.30	Avd 3	Fysio og Barnevern
		Avd 4	Helsesøster og PPT
Dag 3	08.00-09.30	Avd 1-2	Stormøte
	10.00-11.30	Avd 3-4	Stormøte